

Posudek na diplomovou práci Lenky Mottlové

Práce se zabývá dosud nezpracovaným tématem: meziválečnou publicistikou Zdeňka Němečka. Němeček je znám hlavně jako prozaik, zásluhou Vladimíra Papouška je jako prozaik zakreslen do pomyslné mapy české literatury 20. století. Jeho poměrně bohatá práce novinářská dosud více či méně unikala pozornosti badatelů. Tato mezera je tedy, alespoň pokud jde o meziválečné období, zaplněna.

Autorka se pochopitelně pohybuje v oblasti mezi literární vědou a teorií žurnalistiky. Klade si otázku po definici umělecké publicistiky a hierarchii jejích žánrů. Jde hlavně o hranice mezi žánry faktuálními a fikčními. Zde nachází oporu spíše v literární teorii než v teorii žurnalistiky.

Po stručném úvodu, který nastiňuje kulturní situaci první poloviny 20. století (přesnější by asi bylo první čs. republiky), přichází vlastní jádro práce. Tím je přehled a charakteristika publicistiky Zdeňka Němečka. Z možných kategorizací (chronologie, žánry, témata) si autorka vybrala třídění námětové, tedy vlastně teritoriální (Rusko, New York, Karibik, Rumunsko, Marseille a Francie, Afrika, Španělsko, další země, domov). Tento přístup považuju za správný, protože odpovídá materiálu. Žánr Němečkových žurnalistických prací je někdy stěží definovatelný a také čas napsání by asi nebyl vždy dobrým vodítkem, protože Němeček se k určitým místům vracel. Třídění taky zachycuje jednotlivé etapy Němečkova života a diplomatického působení.

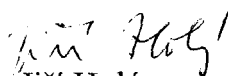
Tematický popis jednotlivých žurnalistických příspěvků přináší také charakteristiku Němečkova žurnalistického stylu. Němeček vychází z přesné znalosti historických i současných reálií, z bystrého pozorování života, dobré znalosti lidské psychologie, ze svého liberálně humanistického světonázoru. Přináší sociální kritiku i encyklopedické informace z nejrůznějších kulturních okruhů. Pracuje spíše s tradičními prostředky realistické drobnokresby. Autorka shrnuje svá čtení v závěru, kde konstatuje tyto rysy a usuzuje, že zatímco Němeček jako prozaik nepatří k prvořadým autorům své doby, jako novinář píše velmi zasvěceně a poutavě. Na několika místech také zaznamenává paralely mezi Němečkovou beletrií, která se ostatně často pohybuje na hranici faktuality, a jeho prací žurnalistickou.

Závěr práce tvoří soupis Němečkových žurnalistických příspěvků v daném období podle databáze Ústavu pro českou literaturu, kterou autorka doplňuje dalšími příspěvky, které identifikovala. Bohužel zde ani tam nenacházím článek Politická kopaná z Lidových novin, který je uveden na s. 43 a jehož datace zde chybí.

Práce je standardní, i když by bylo možné konfrontovat Němečkovu žurnalistiku s odlišnými dobovými přístupy (nabízí se třeba jiný světoběžník E. E. Kisch). Problematické se mi zdá ztotožnění pragmatismu s relativismem (s. 11) a nevím, zda je vhodné charakterizovat pragmatickou generaci ústy F. X. Šaldy, jejich systematického odpůrce. Potom je i závěr práce, totiž tvrzení, že Němeček "nebyl relativista ani pragmatik", poněkud relativní. Vždyť myšlenku, že "dokonalé poznání člověka světa člověka povede k pochopení a humanitě" nacházíme právě tak u Čapků a Peroutky. Autorka se občas neubráníla stylistických lapsům ("budu se soustředit", "Vydán pouze soubor", "národně demokratická periodika", čímž se patrně nemyslí periodika národní demokracie).

Práci doporučuji k obhajobě, navrhuju známku 2 nebo 3 podle průběhu obhajoby.

27. 8. 2010


Jiří Holý